

האליזר

עלון לשבת קודש

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

ח' סיון תשע"ז 1172 (שנה כב')

נושא השבוע: כשרות (צח)

ההפטרה: "ויחיי איש" (שופטים יג)

פרשת נשא

"והתחדו את זמאתם אשר עליו" (ה, י)

אומר החידושי הרי"ם: מצוות הווידוי היא יסוד התשובה לכל חטא.

נשאלת השאלה: מפני מה נאמרה כאן בחטא הגזל?

לפי שבכל חטא יש מיסוד הגזל, הקב"ה נתן חיים וכח לאדם שיעשה בהם את רצונו, אך כשהאדם משתמש בחיותו ובכוחותיו לעבור על מצוות ה', הרי הוא גוזל את קניינו של הקב"ה, לכן נכתב כאן שורש הווידוי והתשובה.

"... כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (ו, כ)

המילים "אמור להם" נראות לכאורה מיותרות, די היה לומר "כה תברכו את בני ישראל: יברכך ה' וישמרך". פירש רבינו המלאך רפאל בורדוגו זצ"ל: לפני שתברכו את בני ישראל אימרו להם שיכינו את עצמם לקבל את הברכה, משום שאדם צריך להיות כלי מחזיק ברכה ע"י קיום מצוות ואור האמונה המאיר בקרבו, ואז תשרה בו הברכה.

רבים עומדים בתפילה ומעיתירים לישועה, רבים פונים לצדיקים וגדולי תורה כדי להתברך, אך מעטים מכינים עצמם כדבעי בתורה, תשובה, מצוות ומעשים טובים כדי להיות כלי לקבלת הברכה! (מעין השבוע)

לנוח על זרי זה...אננס?

כשרות היא סביבה תוססת ודינמית ביותר, גם כשנדמה שאין למשגיח תפקידים מיוחדים יש צורך בערנות, לפעמים אפשר לחשוב שזה מיותר, המשגיח במקום רק צריך לוודא כי הכל מתנהל כשורה ויכול לנוח על זרי דפנה, אך בתחום הכשרות לא קיים המושג "לנוח", המשגיח יסייר ויעקוב כשכל חושי דרוכים לוודא שאכן הכל כשורה, להלן מהלך של קו ייצור "רגוע", קו ייצור של עיבוד האננס, החומרים ידועים, המהלך צפוי, איזו הפתעה יכולה לקרות?

הבעיות צצו מיד עם הגעתו של המשגיח למפעל המספק אננס לכל רחבי העולם, במפעל מתרוצצים למעלה מ-1,800 פועלים העובדים מסביב לשעון.

בכירי מפעל ביקשו לחדור גם לשוק בארץ פנו אל הבד"ץ, ולשם הועק משגיח מנוסה שתפקידו להכשיר את מוצרי המפעל הנשלחים לארץ ובשל חג הפסח הקרב לוודא גם שאין בהם חשש חמץ.

המוצר הינו פשוט ומוצריו כוללים: שימורי אננס, סירופ מסוכר ומלח לימון בלבד, מה כבר יכול להיות? בוקר ראשון במפעל, השעה 5:00 לפנות בוקר, המשגיח מפקח ובדוק ומגלה כי דוד המים המשמש להכנת הסירופ מלא במים רותחים, דבר שאומר כי הפועלים במקום לא הוציאו את המים כפי ההוראות ויש חשש כי הם שימשו לבישול מוצרים לא כשרים. בשיחה טרנס אטלנטית פוסקים הרבנים כי יש לשפוך את המים ולמלאותם מחדש... קודם לכן נערך במקום תהליך הכשרה מעמיק, במהלכו נשטפו האמבטיות בהם מיוצר הסירופ... תהליך ההכשרה נקטע, התברר כי נשארו שאריות פרי מקווי ייצור קודמים.

המשגיח לא נותן לסבך הצינוורות לבלבל אותו וגם לא לשפה זרה, המקום עובר ניקוי מהיר ומוחלט ורק אז העבודה ממשיכה...

ביום השני לייצור מגלה המשגיח כי הפועלים השתמשו בסוכר לא כשר לפסח למרות ההוראות

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק ת"א * נא לא לעיין בזמן התפילה * סוף זמן ק"ש 23:5

כניסת שבת: 7:23 יציאת שבת: 8:15 יציאת שבת: 9:10

ד. מותר להסיר את הכנימות המצויות ע"ג פירות או על קליפת פרי הדר בשבת (חז"ע סע עמ' קכב, תולעת שני פ"ג ס' ס"א) וגם בזה טוב יעשה אם יסיר את הכנימות עם קצת מן הפרי או הקליפה (ש"כ מהדורה ג' פ"ג ס' מ"א, אור ההלכה סע עמ' קד ס' מ"ד).

ה. אסור לשטוף או להשרות עלי חסה או ירק אחר [הנקנה מהשוק שמוחזקים ברובם עם תולעים] בתוך מי סבון/סטרילי וכדו' כדי להסיר את החרקים שעליו, כי החרקים ימותו במי הסבון הללו, ואסור משום נטילת נשמה (ש"כ פ"ג ס' ס"א, מנחת אהבה לגר"מ לוי ח"ב פ"א ס' כ"ה).

ו. עלי ירק שבד"כ מוחזקים כנקיים מתולעים- כגון: ירק ללא תולעים בהכשרים מהודרים שמוחזקים כנקיים מתולעים אך לא בוודאות, מותר להשרותם בשבת במי סבון/סטרילי כדי להסיר שאריות ריסוס ומחשש חרקים [ששריית עלים אלו במי סבון הם מדין חומרא] ולשוטפם היטב תחת ברז (תולעת שני ח"א עמ' קטו-קטז הערה 10-9, ויען שמואל ח"ב עמ' קמ"ו).

ז. מי שמונחים לפניו בשבת קטניות קלויים או פירות מיובשים וכדו' שחייבים בדיקה, בודק כל פרי לפני שאוכלו (כגון: תמרים), ואם אחרי שנטל את הפרי מצא שפרי נגוע מותר להסירו (ש"כ ח"א פ"ג ס' ס"ה, ולקו"י שבת ח"ג ס' ש"ט ס' נ"ג)

וכן אם התחיל לאכול מהפרי ולפתע מצא נגיעות בחלק מן הפרי, מותר להסיר את החלק הנגוע ולהמשיך באכילת החלק הנקי (ולקו"י ס' ש"ט ס' נ"ה) אולם אסור לבדוק כמות של קטניות או פירות מיובשים, להשאיר את היפים ולהסיר את הנגועים כיוון שיש באופן הזה משום בורר [אלא יברור את הנקיים וירכזם לאכילה וזה שכוונתו לאכול לאלתר] (תולעת שני סע ס' ז').

ח. ירקות עליים שהעלים הנגועים הם בעיקר העלים החיצוניים, מותר להסירם ולזרוקם ואין בזה איסור בורר, אולם אם כבר הפריד את כל העלים והם מונחים לפניו, אסור לקחת את העלים שאינם ראויים ולזרוקם אלא יקח את העלים הטובים ויאכלם מיד וכדין כל בורר אוכל מתוך פסולת (ולקו"י ס' ש"ט ס' נ"ב, תולעת שני סע ס' צ"ב).

ט. ביום טוב שהותרה מלאכת "אוכל נפש", מותר להשרות קטניות במים על מנת שיתנפחו כדי שיוכל לבדוקם כראוי, ולאחר השרייה יבדוק כל הקטניות ויסיר את הנגועים מתוך הטובים, כלומר שיברור פסולת מתוך האוכל כדי למעט בטרחה. וכיון שבדרך כלל הנגועים הם מעטים על כן יעשה כאמור [אבל בשבת אסור לברור פסולת מתוך אוכל, אלא רק אוכל מתוך פסולת] (תולעת שני פ"ח ס' טו ע"פ ש"ע אור"ח ס' תקי ס' כ"ז ומש"ב וכה"ס סע).

י. אסור לנפות קמח ביום טוב כדי לנקותו מתולעים, ואף על ידי שינוי לא התירו (ש"ע אור"ח ס' תקו ס' כ) אולם אם כבר ניפה את הקמח מערב יום טוב ורוצה לשוב ולנפות פעם נוספת מותר לנפות ביום טוב ע"י שינוי (ש"ע סע) שינוי- כגון: במקום שינפה את הקמח לתוך כלי ינפהו על השולחן (יפרוס נייר ועליו ינפה) (ולקו"י ח"ה עמ' תע"ד).

טחינת ירק שנגוע בתולעים

א. אסור לטחון ירקות עליים מסוגים שידוע שבדרך כלל נגועים בחרקים [רוב נגוע- דאורייתא] כדי להתיר את השימוש בהם (נ"פ ש"ע י"ד ס' נ"ט ס' ה). אמנם אם נבדקו באופן המועיל אלא שעדיין יש חשש שאינם נקיים לחלוטין רשאי לטחונם (תולעת שני ח"א פ"ו ס' ט, דקיקת מזון כהלכה ח"א פ"א ס' ס"ח).

ולכן עלי ירק שרוצה לטחונם צריך לנקותם באופן המועיל, היינו להשרות במי סבון/סטרילי את העלים 5 דקות לאחר מכן לשפשף את העלים עם ספוג (עם מי סבון) ולשטוף את העלים תחת זרם מים ואז אפשר לטחונם [וזאת היתה כוונתנו באופן שהזכרנו "שימוש בירק טחון" בעלונים בחודשים אחרונים] כגון: זעתר, חומעיה-חמצץ, טימין-קורנית, כוסברה, לואיזה, איזוב מצוי, מליסה, מרווה, ננע, פטרוזליה, רוזמרין, שיבה, שמיר, תרד (תולעת שני ח"א עמ' נ"ה, נ"ט, ס"ה, ע"ב, פ"ה, כ"ב, קסטו).

ב. ישנם סוגי תוצרת שהם בדרך כלל נקיים אלא שלפעמים מצויה בהם נגיעות [מיעוט המצוי- דרבנן] וחייבים בדיקה לפני האכילה, הדין הוא שמותר לטחונם לאחר שנמצאו נקיים בבדיקה קלה (תולעת שני ח"א סע ס' טו, דקיקת מזון כהלכה ח"א סע ס' ה) ובדיקה קלה האמורה הכוונה בדיקה רגילה של מדגם מתוך התוצרת (תולעת שני עמ' ע"א) [אך אם מצא תולעים בבדיקת המדגם לא יכול לטחון אא"כ יבדוק את כל התוצרת] (תולעת שני סע).

דוגמאות: * כגון: בוטנים מספיק לבדוק 10% ולראות שאינם נגועים ואז אפשר לטחונם.

* כגון: חומס מספיק לבדוק 10% ולראות שאינם נגועים דהיינו לנפחם במים מס' שעות ואח"כ שוטחים מס' גרגירים על כף היד משני הצדדים ואז אפשר לטחונם (סע).

זמני תפילות בבית הכנסת אוהל יניסים באשדוד רח' אבוחצירא מול ישיבת בית הלוי אזור ג' :

מנחה וערבית בליל שבת בזמן כניסת שבת, שחרית של שבת ב-8:30 * נוסח ספרדי מרוקאי.

כולל ערב ללימוד חסידות חב"ד בשלבי הקמה באשדוד ומיועד לכלל הציבור המצטרף יזכה במילגה הלימוד יתקיים בס"ד באזור ב' ב-15:8 בערב ערבית ואח"כ לומדים עד 10:00 טל:0533132932

המפורשות, בעלי המפעל תירצו זאת כשגגה, והתוצרת הושלכה לצד היא כבר לא תגיע לציבור המהדרין, העבודה התחילה מחדש שהדגש על סוכר כשר לפסח...

כמעט שבוע עבר ללא בעיות, אלא ש-3 משטחים המיועדים לארץ מעוררים את חשדו, בדיקה קצרה העלתה כי התאריכים מחוקים בכתב יד, המשגיה ממנה לערוך בירור אם ידם היתה במעל בניסיון להחזיר מוצרים לא מושגחים... המשטחים הובלו להדר צדדי עליהם הוטבעו מדבקות שהם אסורים בשימוש כדי למנוע את החדרתם כתוצרת מהודרת, בשלב הבא כבר לא היה מקום לטעות, היה זה נסיון הונאה מתוחכם, זה קרה שהוא נעמד על יד שורת משטחים שיצאה מקו הייצור כדי להחתים עליהם את חותמתו, משהו לא מצא חן בעיניו, הוא מישש את הפחיות ולהפתעתו גילה כי הפחיות קרות לחלוטין, על אף שהסירופ בפחית אמור להיות חם מאוד, כיוון שהפחיות יצאו זה עתה מפס הייצור, המשגיה בדק את הקודים של הפיסטור המצביעים על שעת ההכנה והוא מגלה שהן יוצרו עוד בטרם הגיע למפעל, שני משטחים נוספים התבררו ככאלו. ההונאה נחשפה, קו הייצור התבטל והמשגיה עזב את המפעל, שורת נסיונות הרמאות של בעלי המפעל לא הצריכו התייעצות בכדי להורות למשגיה לעזוב את המפעל ולשוב ארצה. המפעל נכנס ל"רשימה השחורה" של הבד"ץ, לא לחזור למפעל זה לייצור נוסף בשום אופן. (מדריך כשרות-בד"ץ עידה חרדית)

רב חובל לא בוכה

מעשה שהיה שמי בניהו לוי, מהצפון, אני הבן השלישי בסדרה של 6 אחים ואחיות. הורי תמיד הרעיפו עלינו חום ואהבה אך לצערי הסבתי להם צער גדול. כל אחי הם ילדים טובים ונפלאים, חוץ ממני "הכבשה השחורה". אף פעם לא אמרו לי במפורש שאני בלתי נסבל אבל העיניים הביעו זאת ללא מילים. הייתי ילד קשה וזו מילה עדינה מאוד כדי להגדיר מה עשיתי להורי...

הפכתי את הבית, יצרתי מריבות על שטויות, גרמתי אי שקט לאחי ואחיותיי ולא נתתי להם פינה אחת שלווה עד שהם היו מסתובבים בבית מתוסכלים ועצבניים.

לפעמים הייתי נענש אבל מהר מאוד שוכח את העונש וממשיך בתעלולי.

לילה אחד הסתובבה אמא בבית עייפה ומותשת מהבלגן ששרר בבית... אני ישבתי לי מוסתר מאחורי הספה הגדולה בסלון, מכווץ בתוך עצמי ועצוב בגלל האופנים שהוחרמו לי באותו יום ובצדק. אבא ואמא נכנסו לסלון בלי לדעת שאני נמצא ממש לידם מאחורי הספה. שמעתי את אמא נאנחת ואומרת: "אולי נשלח אותו לפנימייה.. הילד הזה הורס את החינוך של אחיו ואחיותיו, צריך לשים לזה קץ, עדיף להציל מפניו את החמישה..." אבא שתק ואמא המשיכה "גם המלמדים בתלמוד תורה היו מברכים על כך, בניהו הופך להם את השיעורים בהערותיו ובתוקפנותו כלפי חבריו", הייתי המום, עד כדי כך אני בלתי נסבל? איך לא שמת לי לב לכל זה? משהו נשבר לרסיסים בתוך הלב שלי, קולו של אבא היה שבור שענה: "בלי דעת תורה לא מוציאים ילד מהבית, גם אם הוא 'הכבשה השחורה' הכי שחורה שיש, ילד אינו רהיט". שתיקה ארוכה עמדה בסלון, "טוב, אז במוצאי שבת ניסע לבני ברק להיוועץ בגדול הדור" נאנחה אמא. אם אני הייתי "הכבשה השחורה" אז השבת ההיא היתה שחורה שבועיים, מיד לאחר הדלקת נרות נתקפה אמא בחולשה נוראה... באמצע הסעודה היא התעלפה ואבא הזמין אמבולנס, איכשהו העברנו את השבת בעזרת שכנים טובים כשבליבנו דאגה עמוקה לאמא. לאחר סדרת בדיקות שנמשכו מספר ימים בישר להם הרופא את הנורא מכל: "זה פגע לך בכדוריות הדם... אבל תתעודדי, יוצאים מזה...", אמא אושפזה בבית החולים לזמן ממושך, שלושה חודשים נוראים עברו על הבית שלנו. אבא לא עזב את אמא לרגע, מי לקח את שרביט ההנהגה? אני, "הכבשה השחורה".

לאחר שכולם נעשו עצובים וחסרי בטחון, הפכתי אני לגיבור, בכל בוקר השכמתי כדי לקנות את הדרוש במכולת, הכנתי כריכים לאחי ואחיותיי, סדרתי את המטבח ושטפתי את הכלים... הייתי כמו רב חובל של ספינה מתפרקת אבל שטה, לא טובעת.

בוקר אחד כשחזרתי מהמכולת שמעתי את השכנה אומרת: "לא יאמן! גב' לוי, שתהיה בריאה חסרה כ"כ אבל הילד שלה בניהו הוא ממש אוצר שראוי להתכבד בו", "הוא שובב גדול שהפך לצדיק גדול", השיבה לה שכנה אחרת, ניגבתי את הדמעות ונכנסתי הביתה.

"אבא! מתי הגעת? מה שלום אמא?" המטרתי עליו שאלות "תמשיכו להתפלל!" ענה אבא לאחר שאחי הקטנים הלכו לגן ישבנו בסלון, אבא, אחיותיי הגדולות ואני.

אבא פתח ואמר: "אחד מכם כנראה יוכל להציל את אמא", כך שטח אבא בפנינו את האפשרות להציל את אמא ע"י תרומת מח עצם, כולנו הבענו הסכמה מידית להיבדק, התפללתי בכל ליבי להיות זה שמתאים לכך, עוד באותו היום ניגשנו לערוך בדיקות.

התוצאות התקבלו ואני נמצאתי המתאים ביותר, הפכתי למאושר באדם. בחסדי שמים ההשתלה הצליחה לאושש את אמא, ואחרי 3 חודשי אשפוז נוספים חזרה אמא הביתה. ביום בו חזרה היה הבית עמוס בזרים ושלטים מאירי עיניים, מלא בבנות משפחה והשולחן גדוש במגדנות ושתיה, אמא נשקה לכל הילדים, "אבל איפה בניהו?" שאלה, לפתע נכנסה אישה צעירה ובידה גיטרה, היא הציגה את עצמה וביקשה בנימוס שהבנים ילכו לבית השכנים, ובמשך שעותיים היא שרה והצחיקה אותנו, לאחר שעותיים היא נפרדה בחביבות והלכה. אמא נכנסה לנוח, על הכרית היתה מונחת מעטפה ועליה כתוב: "לאמא", "אמא יקרה שלי, שלום לך! אני שמח מאוד שחזרת הביתה בריאה, התפללתי המון שהניתוחים והטיפולים יצליחו וב"ה הם הצליחו, רציתי להגיד לך אמא, שרק אחרי שהלכת לבית החולים הרגשתי כמה את חסרה וחשובה לי... אני יודע שלא התנהגתי כראוי וגרמתי לך הרבה צער, כשחלית חשבתי לעצמי שאולי זה בגללי... אבל לא רק בגלל זה עזרתי בבית, עזרתי אמא כי כולם היו שבורים ורצוצים ואני את מכירה אותי, אני פחות בוכה, וכמו שהיה לי יצר הרע להרגיז ולעצבן, ניצלתי את הכח הזה לעשות המון דברים טובים בבית! בטח סיפרו לך אמא, אני מבקש סליחה על כל מה שהעצבתי אותך, את יודעת, האישה הזו שניגנה לך- אני הזמנתי אותה ושלמתי לה מהחסכוניות שלי, אמרו לי שהיא יודעת לשמח ואני רציתי מאוד שהיא תשמח אותך גם על כל העצב שעשיתי לך. ועוד דבר קטן, אם את סולחת לי... אז אל תשלחו אותי לפנימייה, ברוכה הבאה, בניהו".

חלפו 3 שנים בהם אמא ב"ה בריאה וחזקה ואני משתדל להסב לה נחת יום יום והכבשה השחורה? רועה באחוז...

(מול העיניים שלי - קובי לוי)

פינת ההלכה

הלכות תולעים במוצרי מזון [לט]

ברירת מאכלים מתולעים בשבת ויום טוב

א. פירות וירקות שצריכים בדיקה מתולעים קודם אכילתם מותר לבדוקם מתולעים גם בשבת (שמונת שנת כהלכה לגרי"י נויבירט ח"א פ"ג ס"לו, בדקת מזון כהלכה לגרי"מ ויאל ח"א פ"יא ס"א, תולעת שני לגרי"ס רווח ח"א פ"ח ס"ו, חזו"ע שנת לגרי"ע יוסף ח"ד עמ' קל"א)

דוגמאות: * מותר לפתוח תמר ולבודקו אפילו מול האור כדי לראות אם יש בו תולעים.

* מותר לפתוח גרעין שחור, בוטן או משמש ולראות אם הוא נגוע (בדיקת מזון כהלכה סס).

ב. אם נפל זבוב או יתוש לתוך כוס של יין או מים בשבת, מעיקר הדין מותר להוציאם ביד או בכף כדי לזורקם ואפילו בלי משקה כלל, ואין בזה חשש איסור בורר (עיין חזו"ע שנת ח"ד עמ' קכ"ב, חזו"א סי' מו ס"ק טו, אור החלכה לגרי"י יבנן עמ' ז) ומהיות טוב נכון להחמיר ולהסירם יחד עם מעט משקה או שיטה את הכוס לצד וישפוך מעט מן המשקה עם הזבוב או היתוש (ילקו"י שנת ח"א סי' ש"ח-כ"ט).

ג. חרק גדול שנמצא על פרי או ירק מותר להסיר את החרק בפני עצמו ואין בהסרתו משום איסור בורר [אין דין של בורר פסולת מתוך אוכל האסור] (חזו"ע שס עמ' קל"א, ילקו"י שס עמ' רפ"ט) טוב יעשה אם יקח אותו יחד עם קצת מן העלה/פרי ולא יטלטל אותו בפני עצמו (שש"כ פ"ג סי' ס"מ, תולעת שני ח"א פ"ח ס"ו) אבל חרקים קטנים הדבוקים בעלי הירק או הפרי אסור להסירם לבדם כי יש בהסרתם משום איסור בורר וחייבים להסירם יחד עם קצת עלה/פרי (שש"כ שס, תולעת שני שס, ילקו"י שס). ואסור להרוג את תולעת או חרק בשבת (ע"פ שו"ע סי' שט"ו ומשנ"ב סי' מ"א, שש"כ פ"ג סי' מ).